

„Backlash” 2. – a feminizmus miatt "nem lehet párt találni", "nagyobb a nők terhe" és hasonló okosságok

Módosítás dátuma: 2011. december 26. hétfő, 19:39 Írta: Pál Móni 2010. november 19. péntek, 16:43

(Pál Móni pszichológus cikksorozatának [itt](#) található, nagy sikerű első részét a 2010. okt. 1-2.-án a Szegedi Tudományegyetemen lezajlott genderkonferencián forrásként idézték – gratulálunk! Olvassátok most a nem kevésbé tanulságos második részt! – a szerk.)

Az antifeminizmussal foglalkozó [előző cikkemben](#) általánosságban foglalkoztam azzal, mit jelent, hogyan működik a **backlash** (= a feminizmussal szembeni, azt károsnak feltüntető ellenreakció, lejárató ideológia), most ennek **konkrét megjelenési formáit** szeretném bemutatni. A példákat minimum kétféleképpen lehet csoportosítani: aszerint, hogy milyen csatornán keresztül hatnak ránk (pl. játékfilmek, „önsegítő” könyvek), vagy aszerint, hogy **milyen típusú tévhitet terjesztenek**, illetve erősítenek meg. Az utóbbi felosztást választottam, mivel úgy érzem, messzebbre vezet az **antifeminizmus „téziseinek” megismerése**, mint az, ha egy-egy jellemző tévéműsort vagy megnyilatkozást ragadunk ki. Kategóriáim természetesen szubjektívek és esetlegesek, tovább bővíthetők és színesíthetők.

A backlash-hez sorolhatóak azok az (újság)írók, pszichológusok, szexológusok, akik nyíltan bírálják a feminizmust, felvállalják, hogy ők bizony antifeministák (mint p. Oravecz Éva Csilla, akinek ámokfutásáról [tanulságos cikket](#) olvashatunk alább); **illetve azok a nők és férfiak, akik ezt burkoltan teszik csak**. Ez az írás elsősorban az utóbbiakról szól.

1. A tradicionális nemi szerepek dicsőítése

Nyilvánvaló, hogy az antifeministák elsősorban úgy tudnak sokakat a feminizmus ellen mozgósítani, ha a **hagyományos szerepfelosztást idealizálják**, és ha azt terjesztik, hogy a progresszív genderszemlélet károsan hat a társadalom működésére. A backlash működését figyelhetjük meg, amikor **bizonyos feladatokat (házimunka, gyereknevelés) a nők kizárólagos hatáskörébe sorolnak**; vagy amikor **bizonyos tulajdonságokat „nőiesnek”** (pl. kedvesség, önzetlenség), másokat pedig „férfiasnak” (pl. bátorság, kezdeményezőkézség) titulálnak - mindenféle átjárhatóság nélkül, a szigorú kettős felosztás jegyében: ami "való" az egyik nemnek, "nem való" a másiknak, és vice versa.

A reklámokban, az utcai beszélgetésekben, de még a "tudományos" cikkekben is nagyon gyakran jelennek meg nők idealizált illetve természetesnek vett hagyományos szerepekben, de ez még nem minden. Az antifeminizmus hatékony eszköze annak ábrázolása, amikor egy férfi ügyetlenül, tányérokat törve mosogat; amikor hússütés közben majdnem felgyújtja a lakást, és persze eközben nem tudja elvégezni saját, „fontosabb” munkáját (melyből természetesen a nők ki vannak rekesztve, vagy ha mégis ott vannak, illegális „betolakodók”).

A hagyományos női szerep fontos eleme a **passzivitás**, és ez a **párkapcsolatok kialakítására**

fokozottan igaz. Nem „nőies”, ha mi kezdeményezünk, de az sem, ha sokáig maradunk szinglik.

A „Csak csajok” című reggeli tévéműsorban rengeteg kiváló példa található arra, hogyan működik a backlash ezen a területen: El kell hitetni az emberekkel, hogy a „mai világban” már nem lehet párt találni (természetesen ez is a feministák bűne), hogy megváltoztak az udvarlási szokások, és mindez boldogtalanná teszi mindkét nemet. Az egyik adás szerint ma már „[a nők udvarolnak](#)”, és ettől a férfiak elkényelmesednek, „nem vadásznak”. A klasszikus családmodell szétesik, a szerepek felcserélődnek. Egy hasonló téma ([Hogyan lehet ma megtalálni az igazi szerelmet?](#)) keretében az a vélemény is elhangzik, miszerint az utánunk kiabáló építőmunkásoknak ("na mi van, cicuka?") is örülnünk kellene, megköszönni a bókot, különben a férfiak nem strapálják magukat tovább; emellett az sem jó, ha magasak az igényeink. Egy párkapcsolatban a nő ne legyen határozott, mert ez [riasztó](#) lehet. Érdekes, hogy a műsorvezető szerint határozottnak lenni azt jelenti, hogy "a férfinek nincs szava a párkapcsolatban". (Azaz szerinte az asszertivitás, érdekeink nyílt kifejezése egyenlő az elnyomó viselkedéssel, két egyenrangú ember őszinte beszélgetése mint lehetőség nemigen merül fel.)

Természetesen megjelenik a pszichológusi kreativitás is. Nem elég, hogy az egyedülálló nőket (a szingliket) sokszor önzőnek, döntésképtelennek, agresszívnek bélyegzik, a párkapcsolatban élők is megkapják a magukét. C. Molnár Emma „[mingliknek](#)” hívja azokat a nőket, akik a férjhez menés helyett vagy előtt az együtt járást választják, és akik „elköteleződés helyett a pillanatnyi örömeiket” szeretnék megélni. Kérdés, hogy ezek után mikor cselekszik helyesen a nő, és vajon miért elsősorban a nők a „bűnösek” azért, ha sokan élnek egyedül, esetleg "csak" élettársi kapcsolatban? Ez a felvetés átvezet a következő témakörhöz.

2. Kettős mérce

Az antifeminizmus jól bevált eszköze, mint már utaltunk rá, hogy amit szabad egy férfinak, azt nem szabad a nőnek; ugyanazt a viselkedést másképpen ítéljük meg attól függően, hogy melyik nemhez tartozó követte el.

Érdekes módon nemcsak olyankor figyelhető meg a jelenség, amikor hagyományosan „férfias” vagy „nőies” viselkedésről van szó (pl. egy nőnek nem illik a férfiakat megbámulni az utcán), hanem látszólag semleges területeken is. Jó példa erre a Nők Lapja egy cikke (Jól „megcsinált” hírességek), amelyben az újságíró plasztikázott hírességekről dönti el, jól sikerült-e a műtét. Kiderül, hogy míg a nőktől elvárják a fiatalos megjelenést, a férfiaknak nincs ilyesmire szükségük, hiszen botoxkezelés nélkül is jól néznek ki: „Antonio Banderas bátran vállalja a ráncait. Éppen úgy, mint például Sean Connery. Azt gondolom, egy sármos férfinak nem szükséges esztétikai műtétet végeztetnie.” Amellett, hogy a szépségipar már a férfiakat is megcélozta, a közvélemény egyáltalán nem olyan kritikus egy idősödő férfival, mint egy nővel szemben.

3. A dolgozó nő

Sokan gondolják úgy, hogy jobb lenne, ha a nők nem dolgoznának (az otthon, ingyen végzett tevékenységek természetesen szerintük nem számítanak munkának), és a feminizmust okolják azért, amiért a nőknek "több szerepben kell helyt állniuk". **A karrier és a gyereknevelés/háztartás „összeegyeztetéséről” beszélnek, és fel sem merül, hogy legalább részben megoldaná a problémákat, „szerepkonfliktusokat”, ha a férfiak is ugyanolyan arányban végeznének házimunkát, mint a nők.**

A pszichológusoknak sikerült már egy olyan „betegséget” is leírni, ami kizárólag a „karrierista” nőt, anyákat fenyegeti, és ez egy evészavar „**stresszorexia**”. Egy [cikk](#), illetve egy [televíziós műsor](#) szerint vannak nők, akik, mivel dolgozóként és nőként is meg kell felelniük, és szeretnék megtartani az alakjukat, nem figyelnek oda az étkezésre, vagy nem mernek sokat enni, nehogy elhízzanak. **A „szakemberekben” fel sem merül, hogy valami nincs rendben egy olyan társadalomban, ahol elvárják a nőktől, hogy egész nap dolgozzanak, egyedül elvégezzék a házimunkát, és még jól is nézzenek ki. Egyszerűbb a nemi szerepek változását, és természetesen a nőt hibáztatni, ha túl sok a stressz.**

4. Bántalmazás, nők elleni erőszak kezelése

Annak, hogy a feminizmus Magyarországon nem érhetett el jelentős hatást, és hogy a feminista alapelvek nem kerültek be a köztudatba, egyik nagyon súlyos következménye a nők elleni erőszak nem megfelelő kezelése. **Bár ma már rengeteg szó esik a családon belüli erőszakról, a többség még mindig az áldozatokat hibáztatja,** és a közvélemény is sokszor az elkövetők mellé áll. A pszichológusok, bírósági alkalmazottak, rendőrök jelentős része **előítéletesen** viszonyul a nemi erőszak túlélőihez, vagy a bántalmazott nőkhez. Családterápiát, mediációt alkalmaznak olyankor, amikor nyilvánvaló, hogy a férfi hatalmat gyakorol partnere felett, és ebben a viszonylatban lehetetlen bármit is „béküléssel”, „megbocsátással” vagy „megbeszéléssel” elrendezni.

Az antifeminista szemléletet jól demonstrálja, amikor a bántalmazást párkapcsolati, házassági „konfliktusnak” titulálják, vagy amikor a nők önérvényesítő viselkedésével magyarázzák a férfiak által elkövetett erőszakot. Emellett még sokszor azt is a nők fejéhez vágják, hogy [szeretnek szenvedni](#), ragaszkodnak a kegyetlen férfiakhoz, akik persze nem felelősek azért, amit tesznek.

Összességében elmondhatjuk, **valójában a legegyszerűbb médiaüzenetektől a leginkább összetett és nehezen érthető tudományos – illetve ami a legrosszabb: a kettő ötvözete, a tudományoskodó, „népszerűsítő” – munkáig mindenhol rengeteg antifeminista kijelentéssel találkozhatunk,** és mindez romboló hatással van a nők önbizalmára, egészségére, adott esetben életére.